

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replikk/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Hedda Lingaas Fossum
heddaf@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykket med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

Vesten i Østen

KINA

Truls Wytler

6. mars skriver Yohan Shanmugaratnam på side to om studentaktivister i Kina som vender seg til den vestlige tenkeren Karl Marx for å forstå den statskapitalistiske økonomien de har vokst opp med, og som solidariserer seg med streikende og aksjonerende arbeidere

over hele landet. I lys av det framstår den offisielle, østlige marxismen som

vår tids konfusianisme, med Xi Jinping i rollen som nasjonens «far».

Dette er gode nyheter for en global venstreside. Samtidig illustrerer det perspektivløsheten i identitetspolitiske slagord om å avkolonialisere vestlig vitenskap og filosofi. Europeisk kapitalisme og rettighetstenkning har ledet fram til dagens verdensmarked med økt materiell velstand for milliarder av mennesker – som deretter skives av den økonomiske konkurransejærns jernharde lover. Gjennom Marx har vestlig tenkning også frambragt den fremste diagnostikeren av disse lovene. Ikke dermed sagt at han peker ut noen klar politisk kurs videre. Men det er vanskelig å se for seg en framtidig rett samfunnskritikk uten forankring i opplysningstiden og den moderne arbeiderbevegelsen.

Å kritisere nytidens vestlige tenkning som iboende kolonialistisk, maskulin eller til og med «hvit» er derimot å dømme seg selv til å utkjempet fortidens kamper.

Eller, hvem skal en venstreside for vår tid solidariserer seg med, en vestlig, hvit, mannlig proletar, eller en østlig, gul, kvinnelig milliardær?

Truls Wytler, professor i filosofi, NTNU
truls.wytler@ntnu.no

Norge står ved et veivalg, som også er juridisk: Skal vi være

Det store oljed

KRONIKK

Henrik Bjørnebye

Ifølge regjeringens klimamelding fra 2017 har Norge ambisiøse klimamål. Er de forenlige med at vi fortsatt leter etter og bygger ut nye oljeressurser?

Klimahensyn kan ikke begrunne høy produksjon, og rettslig er det ingenting i veien for begrense leteintensivene eller utlysningen av nye arealer.

Noe er udiskutabelt, som klimameldingens beskrivelse av klimakrisen. Uten raske og betydelige utslippskutt er det svært stor risiko for klimaendringer med alvorlige og vidtrekkende konsekvenser som ekstremvær, smøsmelting, havstigning og forsuring av hav. Dette vil true vannforsyning, matproduksjon, artsmangfold, økonomisk vekst og sosial stabilitet. FN's klimapanel rapport fra oktober 2018 er enda dystre lesning.

Kort sagt står vi overfor en enorm katastrofe med mindre verden gjennomfører drastiske utslippsreduksjoner. Hvilken betydning bør det ha for et land som står for om lag to prosent av global oljeproduksjon og er verdens tredje største naturgass eksportør? Naturgass har en rolle i utfasing av kullkraft, og krever egen diskusjon. Olje reiser enda større dilemmaer.

Norsk klimapolitikk tar utgangspunkt i nasjonale utslippsmål. Det er i tråd med våre folkerettslige forpliktelser i Klimakonvensjonen og Parisavtalen. Dermed er CO₂-utslippene ved oljeutvinning relevante i klimapolitikken, men ikke utslippene fra

eksportert olje. Sammenlignet med CO₂-utslippene ved oljeforbrenning, utgjør utslippene ved utvinning av den samme oljen i Norge bare noen få prosent. Norsk petroleumsutvinning er gjenstand for strenge miljø- og klimakrav, men de virkelig store utslippene fra norskprodusert olje faller altså utenfor rammene for klimapolitikken.

Påstander om at høy norsk oljeproduksjon er bra for klimaet forutsetter at nedgang i egen produksjon fører til tilsvarende økninger i andre land. Men det er stor usikkerhet knyttet til spørsmålet om lavere norsk aktivitet vil gi økte globale klimagassutslipp. I en analyse i Samfunnsøkonomen nr. 3 2018 konkluderte ti forskere med at kutt i norsk oljeeksport ser ut til å gi reell reduksjon i globale CO₂-utslipp, men at det er betydelig usikkerhet om hvor store effektene vil være. Konsekvensen av produksjonskutt beror på en rekke faktorer som markedsforhold og fremtidige internasjonale forpliktelser. En kan heller ikke utelukke signaleffekter av at noen går foran i omstillingen, selv om betydningen av det er vanskelig å forutsi.

Der er altså for enkelt å legge til grunn at nedgangen uten videre blir spist opp av tilsvarende økning andre steder. Hensynet til klimaet er derfor ikke noe godt argument for høy norsk oljeproduksjon.

Stabile rammevilkår for industrien er et tema når noen tenker høyt om å trappe ned petroleumsvirksomheten, særlig hvis høytenkeren er en politiker. Her er det viktig å skille mellom stans av igangsatt petroleumsvirksomhet og redusert tilgang til

nye leteareal. Å stanse igangsatt virksomhet er det få som tar til orde for. Den egentlige diskusjonen dreier seg om vi skal begrense utlysning av nytt leteareal eller leteintensivene for nye prosjekter som først vil bli realisert om mange år.

Rettslig er det dypt problematisk å stanse igangsatt petroleumsvirksomhet som utgives på grunnlag av en tildelt utvinningstillatelse. Lefeboring er kapitalkreven, selv om staten bærer mesteparten av kostnadene. Utbygging av en petroleumsforekomst krever store

investeringer. Slike investeringer kan næringen bare bære dersom den kan legge til grunn at spillereglene ikke endrer seg i ettertid. Norsk ressursforvaltning har her vært svært vellykket, med stabile og forutsigbare rammevilkår som har gjort det mulig å foreta enorme investeringer til tross for høyt skattetrykk.

Selskapene har derimot ikke rettskrav på den samme forutsigbarheten i spørsmålet om videreføring av leteintensiv og åpning av nye områder for petroleumsvirksomhet.

OVERHØRT

Hos oss er det pappa og mamma mot staten. Punktum.

Sunniva Roumimper i Dagbladet

Når det er kvinner som må ofre noe, er feminister plutselig mot likestilling.

Eirin Ellekjær i BT

Vi er de virkelige feministene. **Stripper Christina Lægred til NRK**

Hva er greia med at en sint mann er engasjert og har stor drivkraft, men at en sint kvinne bare er hormonell og crazy?

Sofia Srour i Dagsavisen

Hoftene dine danser i natten, det siste skinnen fra øynene dine, forelskelse, aldri mer slikke sødmen fra evigheten din.

Aune Sand med – siden trukket – novelle i Fredriksstad Blad

I Det første bud er ganske lett: Mansplainerne har alltid rett.

Kristin Storrusten med ti bud for unge kvinner, på egen blogg

«Du» vil ikke begå synd, da må «jeg» skjule håret mitt. Du vil være stolt og beskytte deg fra skam, da må jeg oppføre meg ordentlig.

Niloufar Jalali-Moghadam i Dagsavisen

MER DEBATT NESTE SIDE >>

klimaforkjemper eller oljeeksportør?

ilemmaet

LA DET SORTE GULLET LIGGE? Hvor mye skal Norge prioritere egen økonomi når vi vurderer klimatiltak, spør Henrik Bjørnebye. Her besøker Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, administrerende direktør i Norsk olje og gass, en boreplattform i Barentshavet.

FOTO: OLE MAGNUS RAPP

somhet. Rettslig sett er det for eksempel uproblematisk å begrense utlysningen av nye arealer dersom det er Stortingets flertallets vilje. At slike begrensninger vil ramme næringen økonomisk, kan ikke være til hinder for politisk debatt om hva vi skal gjøre med gjenværende petroleumsressurser i grunnen, som tilhører staten og fellesskapet.

Det er flere argumenter som

økonomi i dag i valg av klimatiltak for fremtiden. Strenge klimakrav for utvinning er et viktig bidrag, men det løser ikke problemet.

Krav om stabile rammevilkår er heller ingen grunn til å unngå diskusjonen. Før eller senere må omstillingen skje. Og senere kan være for sent.

Henrik Bjørnebye, professor ved Nordisk institutt for sjørett, UiO
henrik.bjornebye@jus.uio.no

HVEM MANGLER? Selektiv abort av jentefostre er særlig utbredt i Asia, men sprer seg, skriver forfatteren. Her bader menn og gutter i Amritsar i India.

FOTO: NARINDER NANU, AFP/NTB SCANPIX

Kampen vi taper

ABORT

Liv Wergeland Sørbye

Vi må få øynene opp for den virkelige krigen som kvinnene er i ferd med å tape, nemlig utbredelsen av kjønnsselektert abort. Denne brutale seleksjonen finner vi folkerike land som India og Kina, samt andre områder i Asia og Afrika. Ønsket om å sikre seg en sønn vokser. I dag mangler mer enn 117 millioner kvinner i Asia. Det er også for få kvinner i østeuropeiske og Kaukasuslandene, og tendensen spres til andre land.

På nittitallet deltok jeg som helseforsker i et prosjekt i Tanzania. Vi dro fra landsby til landsby og undersøkte barn under to år. Det overrasket meg at om landsbyen hadde 300 eller 3000 innbyggere, var det omtrent like mange jenter som gutter. Naturen er viselig innrettet. Uansett etnisitet, verdensdel, land eller by blir det født ca 50 prosent jenter og 50 prosent gutter. Tidvis er det noen få prosent flere gutter. Statistiske utregninger viser at dersom det i en befolkningsgruppe er mer enn sju prosent flere gutter enn jenter, har det vært kjønnsselektert abort eller drap av nyfødte jentebabber, såkalt *femicide*.

Norge er et land det er godt å være kvinne i. Sammenlignet med de fleste

andre land har vi en status og frihet som mange kvinner kan misunne oss. Med økt innvandring, vil vi oppdage at det er ikke nok for en kvinne å ha flyttet til Norge. Vi må forstå at familier med en annen bakgrunn enn den norske, ikke automatisk adopterer våre likhetsidealer.

En bevisst reduksjon av jenter er et produkt av tre krefter: 1) den gamle preferansen for sønner 2) et moderne ønske om mindre familier; og 3) mulighet til ultralydsskanning eller

Non-Invasive Prenatal Test (NIPT) og andre teknologier som identifiserer kjønn av fosteret. Uansett

motivasjon, for millioner av par som har tatt ultralyd er svaret: «abortér datteren, vi vil prøve å få en sønn». Amerikansk lov slår fast at en ikke vil endre på retten til selektert abort. Begrunnelsen er at det vil frata kvinner deres rettigheter til å bestemme over egne kropp.

I Norge er det trolig få som åpent vil argumentere for at det skal tillates eller legges til rette for kjønnsselektert abort. Samtidig er ingen kultur immun mot dette. Derfor er det viktig å skape bevissthet om denne provoserende bortvelgelsen av jentebabber. Det skylder vi våre med søstre i alle land. Kvinnekampen er internasjonal.

Liv Wergeland Sørbye, professor emerita, VID Vitenskapelige Høyskole
liv.wergeland.sorbye@vid.no